

معرفت ضروری برای انسان

استاد دانشگاه

حجت الاسلام والمسلمین جوهری

رهنمودها و موعظه‌های اهل بیت^(ع) جامع و جهانی و جاویدان است. باید این موعظه‌ها را شناخت و از آن‌ها بهره برد. امام موسی بن جعفر^(ع) در موعظه‌ای فرموده‌اند: «وَجَدْتُ عِلْمَ النَّاسِ كُلَّهُ فِي أَرْبَعٍ: أَوَّلُهَا أَنْ تُعْرِفَ رَبَّكَ. الثَّانِيَةُ أَنْ تُعْرِفَ مَا صَنَعَ بِكَ وَالثَّالِثَةُ أَنْ تُعْرِفَ مَا أَرَادَ مِنْكَ وَالرَّابِعَةُ أَنْ تُعْرِفَ مَا يُخْرِجُكَ مِنْ دَيْبِكَ». دانش مردمان را در چهار چیز یافتیم: نخست اینکه پروردگار خود را بشناسی؛ دوم اینکه بدانی با تو چه خوبی‌ها کرده است؛ سوم اینکه بدانی از تو چه خواسته است و چهارم آنکه بدانی چه چیز تو را از دینت بیرون می‌برد و گمراه می‌کند». (کنزالفوائد کراچکی، ج یک، ص ۲۱۹* نزهه‌الناظر و تنبیه‌الخاطر، ص ۱۲۱* کشف الغمّه فی معرفه‌الائمه^(ع)، ج ۲، ص ۲۵۸* بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۳۲۸).

در این حدیث شریف، خلاصه دانش لازم برای بشر، در چهار علم سودمند و سرنوشت‌ساز برای همه انسان‌ها بیان شده است. از این دانستنی‌ها باید آگاهی یافت و براساس آن آگاهی‌ها حرکت کرد.

شناخت پروردگار

خداشناسی، نخستین دانش لازم برای انسان هاست؛ چون خداشناسی و توحید، زیربنای سایر عقاید است. همه اعتقادات دیگر همچون نبوت و امامت و معاد و عدل الهی بر همین دانش استوار است. شناخت و باور پروردگار جهانیان، سرآغاز دانشمندی و حرکت و کار است. شناخت پروردگار تا رسیدن به ایمان به خدا و گفتن شهادتین برای انتخاب سبک زندگی الهی لازم است.

شناخت نعمت‌های خداوند

دانش دومی که برای رشد و سعادت بشر ضرورت دارد، شناخت نعمت‌هایی است که خداوند تبارک و تعالی به انسان‌ها داده است. نعمت‌های عمومی الهی که به همه انسان‌ها بخشیده شده و نعمت‌های خاص هرانسان، بی‌شمار است. آگاهی از آنچه خدا با هر انسانی انجام داده و او را ساخته است، راه شکر و سپاسگزاری و عبادت خدا را می‌گشاید. خداوند صانع است و انسان مصنوع اوست. شناخت صانع و ابعاد صنعت او بر همگان لازم است. انسان‌ها باید استعدادهایی را که خداوند به آنان عطا کرده است، بشناسند و از ظرفیت‌های وجودی خویش آگاهی یابند تا در راه شکوفایی آن‌ها گام بردارند.

نعمت‌شناسی، زمینه را برای بهره‌برداری مناسب از نعمت‌ها فراهم می‌کند.

شناخت دین

امام کاظم^(ع) در تبیین سومین دانش لازم بشری فرموده‌اند: «وَالثَّالِثَةُ أَنْ تُعْرِفَ مَا أَرَادَ مِنْكَ» هر انسانی باید بداند صانع و هستی‌بخش از او چه خواسته است. شناخت فلسفه آفرینش انسان و جهان و معرفت امر و نهی الهی برای حرکت و عمل هرانسانی لازم است. خداوند، پیامبران و امامان را برگزیده و برای تبیین اراده خویش به انسان، آن‌ها را فرستاده است. راه چگونه بودن و چگونه زیستن انسان‌ها و بایدونبایدها و خوب‌ها و بدها و زیبایی‌ها و زشتی‌ها را فرستادگان خدا بیان کرده‌اند. با وحی الهی، روشن شده است که خداوند از انسان‌ها چه می‌خواهد. شناخت واجبات و محرمات شرعی و فضیلت‌ها و ردیلت‌های اخلاقی برای رعایت آن‌ها لازم است. شناخت دین و مکتب و مذهب الهی و آگاهی از آموزه‌های وحیانی، عامل شناخت سبک زندگی برتر الهی و حیات طیبه است. انسان، مخلوق خداست و خالق از همه نیازهای او آگاه است، بنابراین باید راه خشنودی خدا را شناخت تا بتوان رضایت او را به‌دست آورد.

شناخت عوامل خروج از دین

دانش و معرفت چهارمی که برای پاک‌زیستن انسان هالازم است، شناخت آن عقاید و گفتار و رفتاری است که انسان را از دین خارج می‌سازد و موجب ارتداد و کفر می‌شود. عوامل و موجبات بی‌دینی بشر چیست؟ انجام چه کارها و ترک چه کارهایی انسان را بی‌دین و لامذهب می‌کند؟ آگاهی از پاسخ این پرسش نیز ضرورت دارد. شناخت عقاید و کارهایی که آدمیان را از دین خارج می‌کند، برای دوری و پرهیز از آن‌ها لازم است. باید خط قرمزهای دین و مذهب را شناخت و از آن‌ها عبور نکرد. در این حدیث امام هفتم^(ع)، یک‌بار واژه «علم» و چهاربار واژه «تعرف» وجود دارد. این حدیث، همگان را به دانشمندی و اندیشه‌ورزی و معرفت‌افزایی دعوت می‌کند. بنابراین چهارگونه معرفت و شناخت برای حرکت در صراط مستقیم لازم است. امام، خلاصه «علم الناس» را در چهار محور آموزش داده‌اند. این علم و معرفت، دستاورد بعثت انبیا و حکم عقل سلیم است.

اخبار کوتاه

ویژه برنامه مبعث رسول اکرم (ص) در مشهد

در روزهای جاری در مشهد مقدس، مراسم متعدد دوویژه‌ای برگزار می‌شود. حسینیه تهرانی هادر میدان گنبدسبز نیز پانزدهمین سوگواره شهادت امام کاظم^(ع) و جشن عید سعید مبعث همراه باگرامیداشت سردار شهید، حاج قاسم سلیمانی و چهل شهید مدافع حرم را تدارک دیده است. این برنامه‌ها از دیروز آغاز شده است و تا پنجشنبه ۱۹ بهمن ۱۴۰۲ هم‌زمان با ایام... دهه فجر انقلاب اسلامی به‌مدت چهار شب، ساعت ۲۰ در حسینیه تهرانی‌ها واقع در میدان گنبدسبز مشهد ادامه خواهد یافت. در این مراسم، حجج الاسلام والمسلمین صدیقی، پناهیان، حسینی قمی و حجازده به ایراد سخنرانی می‌پردازند. همچنین حاج محمد رضا طاهری، حاج‌احمد واعظی، حاج سید مهدی میرداماد، حاج میثم مطیعی، حاج مهدی رسولی و کرلایی حسین طاهری، مداحی خواهند کرد. در آغاز این مراسم معنوی، حسین غلامی زیارت عاشورا را به نیابت از شهدای انقلاب اسلامی و جبهه مقاومت، تلاوت می‌کند و قاریان بین المللی قرآن کریم، حاج حمیدرضا احمدی وفا، حاج جواد پناهی، حاج علیرضا بیژنی و حجت الاسلام والمسلمین مهدی شجاع، کتاب خدا را قرائت خواهند کرد. همچنین در دو شب آغازین این مراسم، مداحان پیشکسوت خراسان، حاج سید جعفر کشمیری و حاج رضا آتشیار، پیش از منبر روضه خوانی می‌کنند و در شب و شام عید مبعث نیز سیدمحمدرضا یعقوبی و سیدروح‌ا... مؤید، اشاعران آیینی، در مدح و منقبت پیامبر مهربانی^(ص)، شعرخوانی می‌کنند.

مناجات خوانی سحرگاهی

یکی از توصیه‌های بزرگان دینی ما در ایام زمستان، مشغول بودن به عبادت و مناجات است، چه اینکه روزهای کوتاه‌ش برای روزه گرفتن، ما را به سختی نمی‌اندازد و شب‌های بلندش، فرصت خوبی برای شب‌زنده‌داری و تهجد است. برای مناجات با خداوند عالم چه جایی بهتر از بارگاه مطهر ائمه معصوم^(ع)؟ سه شنبه ۱۷ بهمن در ساعت یک بامداد، می‌توانید از مناجات خوانی حاج منصور ارضی استفاده کنید. این برنامه در رواق امام خمینی^(ره) برگزار می‌شود.

شهرت

۳۰ آشنیه
۱۷ بهمن ۱۳۹۲
۲۵ رجب ۱۴۴۵
شماره ۱۴۵۲

۱۴

لایف استایل

الگوی منحصر به فرد

هریک از ائمه^(ع) کرامات و سبکی از رفتار را به یادگار گذاشته‌اند که برای همه بشر تا انتهای تاریخ، قابل الهام و الگوبری است. حضرت موسی بن جعفر^(ع) نیز از ذوات مقدسه‌ای هستند که در طول حیات با برکت خود از ولادت تا شهادت، منشأ برکات و آثار بسیار شده‌اند و بعد هم میراثی گران‌بها از منش و سبک مورد نیاز در زندگی بر جای گذاشتند که امروز هم برای ما کاربردی و راهگشاست و می‌تواند رابطه ما با خدا و مردم را اصلاح کند.

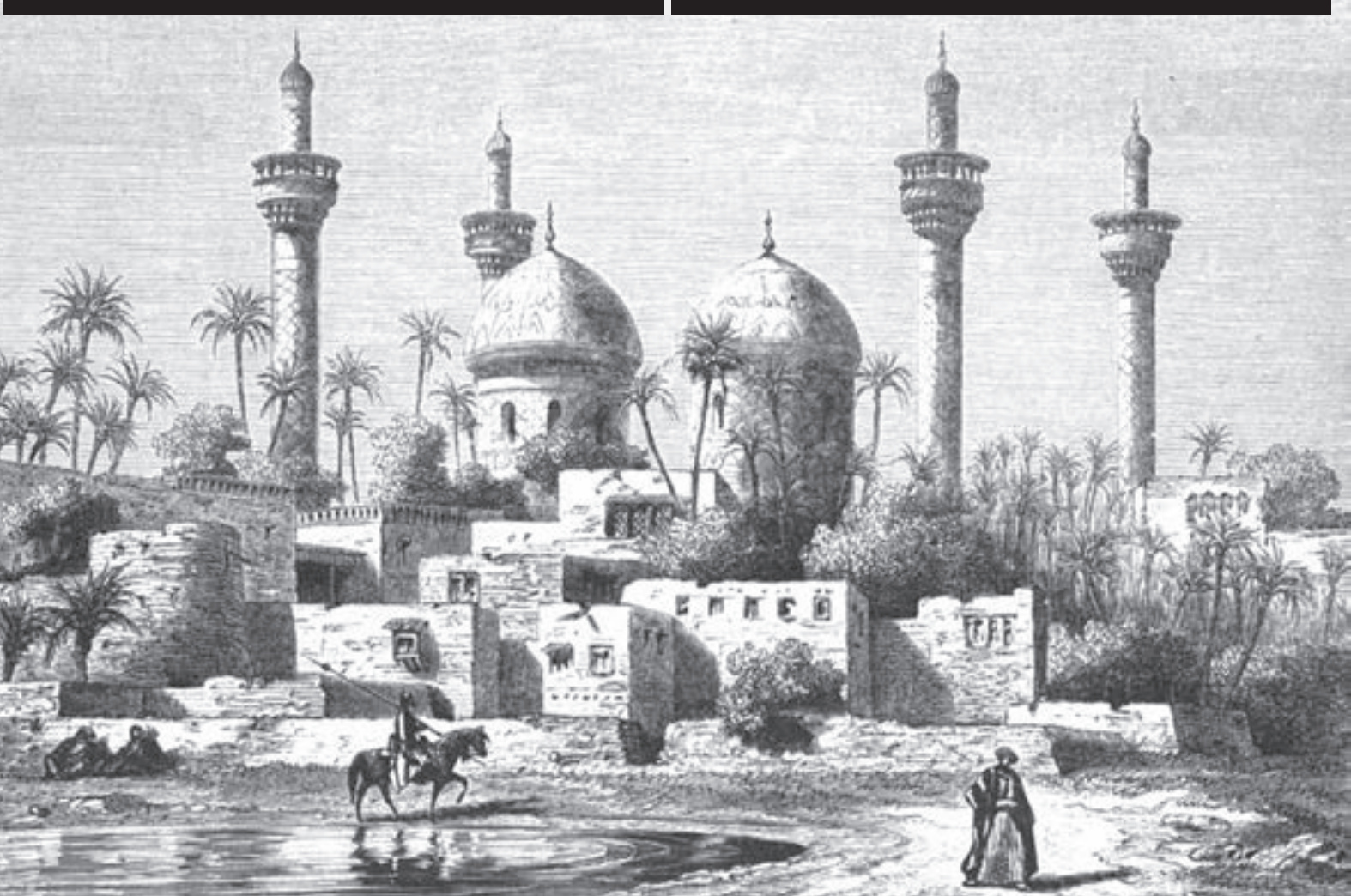
حضرت امام کاظم^(ع) از همان ابتدای رسیدن به امامت، با جنگ نرم مواجه بودند و هم‌زمانی با سه خلیفه عباسی به‌ویژه هارون الرشید، ایشان را با اتفاقات عجیبی مواجه کرد که جز با تدبیر و کیاست نمی‌شد از آن‌ها مصون ماند و شیعه را حفظ کرد. هارون از قسی‌القلب‌ترین خلفای بنی عباس بود که می‌توان او را با معاویه در بنی‌امیه، مقایسه کرد. از همان آغاز امامت، جان امام کاظم^(ع) در خطر بود. اما امام صادق^(ع) با این تدبیر که چند جانشین از جمله منصور عباسی را برای بعد خودشان معرفی کردند، باعث شدند جان حضرت موسی بن جعفر^(ع) حفظ شود.

احترام خاص نزد اهل سنت

اهل سنت هرکسی را به‌عنوان راوی حدیث نمی‌شناسند. اما آن‌ها امام کاظم^(ع) را به‌عنوان یک محدث موفق پذیرفته‌اند و برایشان احترامی خاص قائل هستند و منابع روایی‌شان، بیشترین کرامات و اتفاقات غیرعادی را درباره آن حضرت معرفی کرده است. آن‌ها حتی آزادی امام از بند هارون را معجزه‌گونه و کراماتی همچون حرف زدن در گهواره، صحبت با حیوانات، اطلاع از مکنونات قلبی دیگران و پیش‌بینی برخی اتفاقات

آینده را مخصص آن امام بزرگوار می‌دانند. امام کاظم^(ع) در میان اهل سنت بیشتر به‌دلیل بخشندگی، بخشش و گذشت و فرو بردن خشم، شهرت دارند و لقب کاظم میان آن‌ها بسیار معروف است. پرسش و پاسخ‌های ایشان با ابوحنیفه درباره اتفاقات روز آن‌هم در سنین اندک، از وسعت علم آن حضرت حکایت می‌کند، علاوه بر این، حضرت موسی بن جعفر^(ع) ۳۷ فرزند دارند که مشهورترین آن‌ها امام رضا^(ع) و حضرت معصومه^(ص) هستند و این سیاست فرزندان وی، صحبت با حیوانات، اطلاع از مکنونات قلبی دیگران و پیش‌بینی برخی اتفاقات

آینده را مخصص آن امام بزرگوار می‌دانند. امام کاظم^(ع) در میان اهل سنت بیشتر به‌دلیل بخشندگی، بخشش و گذشت و فرو بردن خشم، شهرت دارند و لقب کاظم میان آن‌ها بسیار معروف است. پرسش و پاسخ‌های ایشان با ابوحنیفه درباره اتفاقات روز آن‌هم در سنین اندک، از وسعت علم آن حضرت حکایت می‌کند، علاوه بر این، حضرت موسی بن جعفر^(ع) ۳۷ فرزند دارند که مشهورترین آن‌ها امام رضا^(ع) و حضرت معصومه^(ص) هستند و این سیاست فرزندان وی، صحبت با حیوانات، اطلاع از مکنونات قلبی دیگران و پیش‌بینی برخی اتفاقات

نقاشی از مطهر امام موسی کاظم (ع) در شهر کافمن، عراق، متعلق به سال ۱۸۶۱ م. اثر آژن لالان

شهرت به عبد صالح

سیره امام کاظم^(ع) به ما کمک می‌کند حضور قلب در نماز را که بیشتر ما از نبودنش رنج می‌بریم، تقویت کنیم. درباره امام موسی کاظم^(ع) گفته‌اند که به قدری در نماز خضوع و خشوع و حضور قلب داشتند که هیچ چیز هنگام نماز توجهشان را جلب نمی‌کرد و می‌فرمودند: «آن کسی که من برای او به نماز ایستاده‌ام، از همه به من نزدیک‌تر است». امام کاظم^(ع) به «عبد صالح» شهرت داشتند.

حجت الاسلام والمسلمین بهاری:

حضرت موسی بن جعفر^(ع) مصداق بارز لقیی بودند که به ایشان داده بودند و همان‌طور که به «کاظم» شهرت دارند، در فرو بردن و مدیریت خشم، الگویی بی‌نظیر هستند

دعای همیشگی موسی بن جعفر^(ع)

امام کاظم^(ع) ساعات مهمی از عمر مبارک خود را به نماز و دعا و مناجات با خدای متعال اختصاص می‌دادند و در حال نماز و مناجات، اشکشان مثل باران جاری می‌شد. درباره حال و هوای آن حضرت، نقل کرده‌اند که نوافل شب را به نماز صبح متصل می‌کردند و تا طلوع خورشید، به تعقیبات نماز مشغول بودند و سپس به سجده می‌رفتند و مدتی طولانی سر بر نمی‌داشتند. ایشان با همه وجود و احساس خود در عبادت، متوجه خدا بودند و جز حضرت حق را نمی‌دیدند و مکرر در دعاها می‌گفتند: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَالْعَقْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ».

کادرسازی و ظرفیت‌سنجی شاگردان

امام کاظم^(ع) در کادرسازی و چینش نیروها به قدری دقیق بودند که بر مکیان از نفوذ ایشان در خلافت عباسی، ترس وواهمه داشتند، برای مثال علی بن یقطین، از شاگردان میرزا امام، وقتی بیان کرد که هارون از من برای حضور در دربار دعوت کرده است، حضرت فرمودند: «برو و مشارکت کن» اما در مقابل، به بهلول چنین اجازه‌ای را ندادند و از خود را به دیوانگی زد، درحالی‌که هارون قسم می‌خورد او شیعه است و به امر موسی بن جعفر^(ع) چنین می‌کند. این نشان می‌دهد که امام کاظم^(ع) در سنجش و استفاده از ارزیابی ظرفیت و استعداد های شاگردان و اطرافیان، بسیار دقیق عمل کرده‌اند.

چرا باب الحوائج؟

امام کاظم^(ع) را «باب الحوائج» می‌گویند، یعنی فردی که ملجأ و پناه حاجات مردم در این دنیا و نیز آخرت است. تنها امامی که در میان ائمه^(ع) به این ویژگی شناخته می‌شود، حضرت موسی بن جعفر^(ع) هستند. این لقب، ریشه روایی ندارد و بیشتر بین مردم تکرار شده است و مرحوم علامه مجلسی می‌گوید: «کاربرد این لقب، وجهه حدیثی ندارد و شهرت حضرت به آن، مربوط به پس از شهادت‌شان است، به این صورت که نخستین بار این شهرآشوب در مناقب خود به مقابری از قریش، اشاره و محل دفن موسی بن جعفر^(ع) در آنجا را میان عراقی‌ها به‌عنوان باب ادای حوائج معرفی کرد».

الگوی مدیریت خشم

حضرت موسی بن جعفر^(ع) مصداق بارز لقیی بودند که به ایشان داده بودند و همان‌طور که به «کاظم» شهرت دارند، در فرو بردن و مدیریت خشم، الگویی بی‌نظیر هستند و بر این موضوع تأکید بسیار کرده‌اند، چنان‌که از ایشان روایت شده است: «هرکه خشمش را از مردم بازدارد، خداوند در روز قیامت خشمش را از او بازخواهد داشت». مرور روایت‌های بی‌شمار از مدیریت خشم حضرت، می‌تواند سبک زندگی ما را هم دستخوش تغییرات بسیار کند. نقل شده است مردی از نوادگان عمر بن خطاب در حضور امام کاظم^(ع) به امام علی^(ع) توهین کرد. همراهان امام^(ع) خواستند به او حمله کنند اما حضرت مانع شدند و سپس به مزه‌زع آن مرد رفتند. امام^(ع) به او نزدیک شدند و با خوشرویی پرسیدند که «چقدر خرج کاشت مزه‌زع کرده‌ای؟» مرد گفت: «صد دینار». سپس پرسیدند: «امید داری چه اندازه از آن برداشت کنی؟». مرد پاسخ داد: «غیب نمی‌دانم». امام کاظم^(ع) فرمودند: «گفتم امید داری چه اندازه از آن برداشت کنی؟» مرد پاسخ داد: «دویست دینار». امام^(ع) سیصد دینار به او دادند و گفتند: «این سیصد دینار برای توست و محصول هم برایت باقی است». سپس به طرف مسجد رفتند. آن مرد زودتر خود را به مسجد رساند و با دیدن امام کاظم^(ع) برخاست و آیه ۱۲۴ سوره انعام را بلند خواند: «خدا بهتر می‌داند رسالتش را بجا قرار دهد».

حضرت موسی بن جعفر^(ع) مصداق بارز لقیی بودند که به ایشان داده بودند و همان‌طور که به «کاظم» شهرت دارند، در فرو بردن و مدیریت خشم، الگویی بی‌نظیر هستند و بر این موضوع تأکید بسیار کرده‌اند، چنان‌که از ایشان روایت شده است: «هرکه خشمش را از مردم بازدارد، خداوند در روز قیامت خشمش را از او بازخواهد داشت». مرور روایت‌های بی‌شمار از مدیریت خشم حضرت، می‌تواند سبک زندگی ما را هم دستخوش تغییرات بسیار کند.

نقل شده است مردی از نوادگان عمر بن خطاب در حضور امام کاظم^(ع) به امام علی^(ع) توهین کرد. همراهان امام^(ع) خواستند به او حمله کنند اما حضرت مانع شدند و سپس به مزه‌زع آن مرد رفتند. امام^(ع) به او نزدیک شدند و با خوشرویی پرسیدند که «چقدر خرج کاشت مزه‌زع کرده‌ای؟» مرد گفت: «صد دینار». سپس پرسیدند: «امید داری چه اندازه از آن برداشت کنی؟». مرد پاسخ داد: «غیب نمی‌دانم». امام کاظم^(ع) فرمودند: «گفتم امید داری چه اندازه از آن برداشت کنی؟» مرد پاسخ داد: «دویست دینار». امام^(ع) سیصد دینار به او دادند و گفتند: «این سیصد دینار برای توست و محصول هم برایت باقی است». سپس به طرف مسجد رفتند. آن مرد زودتر خود را به مسجد رساند و با دیدن امام کاظم^(ع) برخاست و آیه ۱۲۴ سوره انعام را بلند خواند: «خدا بهتر می‌داند رسالتش را بجا قرار دهد».

بررسی فضایل و کرامات امام کاظم^(ع) در گفت‌وگو با حجت الاسلام والمسلمین بهاری

امام آرامش و مدارا

آئمه مستقیمی این روزها که بازار سبک زندگی یا «لایف استایل» داغ است و روان‌شناسان به‌ویژه نوع زرد آن‌ها، نسخه‌هایی را برای رهایی از درد و رنج و خشم تجویز می‌کنند – که اغلب تأثیری هم ندارد– خوب است یادمان نرود که سبک و سیره ائمه^(ع) چه آموزه‌های مهمی برای مدیریت بحران‌های زندگی دارد، مثل سبک زندگی موسی بن جعفر^(ع) که به صفات زیادی ایشان را می‌شناختند، از جمله فروبرنده خشم، رثوف و مهربان. بسیار عبادت‌کننده و فردی که از لذت‌های دنیا دوری می‌کرد، صفاتی که هر کدام را درنظر بگیریم و اجرا کنیم، خیلی از مشکلاتمان حل می‌شود. به‌مناسبت سالروز شهادت آن حضرت با حجت‌الاسلام والمسلمین ابراهیم بهاری، کارشناس مذهبی، درباره سبک زندگی ایشان گفت‌وگو کرده‌ایم.

آینده را مخصص آن امام بزرگوار می‌دانند. امام کاظم ^(ع) در میان اهل سنت بیشتر به‌دلیل بخشندگی، بخشش و گذشت و فرو بردن خشم، شهرت دارند و لقب کاظم میان آن‌ها بسیار معروف است. پرسش و پاسخ‌های ایشان با ابوحنیفه درباره اتفاقات روز آن‌هم در سنین اندک، از وسعت علم آن حضرت حکایت می‌کند، علاوه بر این، حضرت موسی بن جعفر ^(ع) ۳۷ فرزند دارند که مشهورترین آن‌ها امام رضا ^(ع) و حضرت معصومه ^(ص) هستند و این سیاست فرزندان وی، صحبت با حیوانات، اطلاع از مکنونات قلبی دیگران و پیش‌بینی برخی اتفاقات	احترام خاص نزد اهل سنت اهل سنت هرکسی را به‌عنوان راوی حدیث نمی‌شناسند. اما آن‌ها امام کاظم^(ع) را به‌عنوان یک محدث موفق پذیرفته‌اند و برایشان احترامی خاص قائل هستند و منابع روایی‌شان، بیشترین کرامات و اتفاقات غیرعادی را درباره آن حضرت معرفی کرده است. آن‌ها حتی آزادی امام از بند هارون را معجزه‌گونه و کراماتی همچون حرف زدن در گهواره، صحبت با حیوانات، اطلاع از مکنونات قلبی دیگران و پیش‌بینی برخی اتفاقات	الگوی منحصر به فرد هریک از ائمه^(ع) کرامات و سبکی از رفتار را به یادگار گذاشته‌اند که برای همه بشر تا انتهای تاریخ، قابل الهام و الگوبری است. حضرت موسی بن جعفر^(ع) نیز از ذوات مقدسه‌ای هستند که در طول حیات با برکت خود از ولادت تا شهادت، منشأ برکات و آثار بسیار شده‌اند و بعد هم میراثی گران‌بها از منش و سبک مورد نیاز در زندگی بر جای گذاشتند که امروز هم برای ما کاربردی و راهگشاست و می‌تواند رابطه ما با خدا و مردم را اصلاح کند.
--	--	--

شهرت به عبد صالح سیره امام کاظم^(ع) به ما کمک می‌کند حضور قلب در نماز را که بیشتر ما از نبودنش رنج می‌بریم، تقویت کنیم. درباره امام موسی کاظم^(ع) گفته‌اند که به قدری در نماز خضوع و خشوع و حضور قلب داشتند که هیچ چیز هنگام نماز توجهشان را جلب نمی‌کرد و می‌فرمودند: «آن کسی که من برای او به نماز ایستاده‌ام، از همه به من نزدیک‌تر است». امام کاظم^(ع) به «عبد صالح» شهرت داشتند. حجت الاسلام والمسلمین بهاری: حضرت موسی بن جعفر^(ع) مصداق بارز لقیی بودند که به ایشان داده بودند و همان‌طور که به «کاظم» شهرت دارند، در فرو بردن و مدیریت خشم، الگویی بی‌نظیر هستند	شهرت به زین‌المجتهدین صفات و سیره موسی بن جعفر^(ع) ثابت می‌کند که ایشان به جرم تقوا و عبادیت، عشق به مردم و هدایت آن‌ها زندانی شدند و سرانجام به شهادت رسیدند. شیخ مفید می‌گوید: «موسی بن جعفر^(ع) فقیه‌ترین، عابدترین و بزرگ‌منش‌ترین فرد زمان خود و اهل تضرع به درگاه الهی بود، تاجایی‌که به آن حضرت، لقب زین‌المجتهدین داده بودند».	دعای همیشگی موسی بن جعفر^(ع) امام کاظم^(ع) ساعات مهمی از عمر مبارک خود را به نماز و دعا و مناجات با خدای متعال اختصاص می‌دادند و در حال نماز و مناجات، اشکشان مثل باران جاری می‌شد. درباره حال و هوای آن حضرت، نقل کرده‌اند که نوافل شب را به نماز صبح متصل می‌کردند و تا طلوع خورشید، به تعقیبات نماز مشغول بودند و سپس به سجده می‌رفتند و مدتی طولانی سر بر نمی‌داشتند. ایشان با همه وجود و احساس خود در عبادت، متوجه خدا بودند و جز حضرت حق را نمی‌دیدند و مکرر در دعاها می‌گفتند: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَالْعَقْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ».	کادرسازی و ظرفیت‌سنجی شاگردان امام کاظم^(ع) در کادرسازی و چینش نیروها به قدری دقیق بودند که بر مکیان از نفوذ ایشان در خلافت عباسی، ترس وواهمه داشتند، برای مثال علی بن یقطین، از شاگردان میرزا امام، وقتی بیان کرد که هارون از من برای حضور در دربار دعوت کرده است، حضرت فرمودند: «برو و مشارکت کن» اما در مقابل، به بهلول چنین اجازه‌ای را ندادند و از خود را به دیوانگی زد، درحالی‌که هارون قسم می‌خورد او شیعه است و به امر موسی بن جعفر^(ع) چنین می‌کند. این نشان می‌دهد که امام کاظم^(ع) در سنجش و استفاده از ارزیابی ظرفیت و استعداد های شاگردان و اطرافیان، بسیار دقیق عمل کرده‌اند.
---	--	--	--

تشییع باشکوه وقتی پیکر مطهر موسی بن جعفر^(ع) را برای تشییع آوردند، حالتی غریبانه داشت. برادر هارون الرشید از خاک خود که مسلط به قبرستان قریش بود، صحنه را نگاه می‌کرد و با بهت دید پیکری را برای دفن می‌آورند. وقتی درباره هویت آن پرسید، گفتند: «بزرگ شیعه و امام آن‌ها است». وی سرپره‌نه شد و جمعیت بسیاری را فراخواند و با شکوه و حضور جمعیت بسیار، حضرت را به خاک سپردند و بعدها نه امام، حضرت جوادالائمه^(ع)، نیز در کنار آن حضرت در کاظمین به خاک سپرده شد. علاوه بر شیعیان، بسیاری از اهل سنت نیز در این مکان به زیارت امام کاظم^(ع) می‌روند. بزرگان و مشاهیر از جمله ابن قولویه، شیخ مفید، سیدرضی، سید مرتضی و خواجه نصیرالدین طوسی در جوار حضرت موسی بن جعفر^(ع) دفن شده‌اند. همان‌طور که گفتیم، سبک زندگی امام کاظم^(ع) به‌ویژه در مدیریت خشم، کمک به محرومان و گره‌گشایی از کار دیگران اگر در زندگی امروز ما هم تا جای ممکن اجرا شود، خیلی از مشکلاتمان برطرف می‌شود. دیگر با عصبانیت‌های لحظه‌ای و بیجا، کاری نمی‌کنیم که بعد جز پشیمانی برایمان نماند یا اطرافیانمان از تنگی معیشت، آن‌قدر هارنج نمی‌برند. باید همت کرد و این سبک و سیره را محدود به زمان نکرد.	الگوی مدیریت خشم حضرت موسی بن جعفر^(ع) مصداق بارز لقیی بودند که به ایشان داده بودند و همان‌طور که به «کاظم» شهرت دارند، در فرو بردن و مدیریت خشم، الگویی بی‌نظیر هستند و بر این موضوع تأکید بسیار کرده‌اند، چنان‌که از ایشان روایت شده است: «هرکه خشمش را از مردم بازدارد، خداوند در روز قیامت خشمش را از او بازخواهد داشت». مرور روایت‌های بی‌شمار از مدیریت خشم حضرت، می‌تواند سبک زندگی ما را هم دستخوش تغییرات بسیار کند. نقل شده است مردی از نوادگان عمر بن خطاب در حضور امام کاظم^(ع) به امام علی^(ع) توهین کرد. همراهان امام^(ع) خواستند به او حمله کنند اما حضرت مانع شدند و سپس به مزه‌زع آن مرد رفتند. امام^(ع) به او نزدیک شدند و با خوشرویی پرسیدند که «چقدر خرج کاشت مزه‌زع کرده‌ای؟» مرد گفت: «صد دینار». سپس پرسیدند: «امید داری چه اندازه از آن برداشت کنی؟». مرد پاسخ داد: «غیب نمی‌دانم». امام کاظم^(ع) فرمودند: «گفتم امید داری چه اندازه از آن برداشت کنی؟» مرد پاسخ داد: «دویست دینار». امام^(ع) سیصد دینار به او دادند و گفتند: «این سیصد دینار برای توست و محصول هم برایت باقی است». سپس به طرف مسجد رفتند. آن مرد زودتر خود را به مسجد رساند و با دیدن امام کاظم^(ع) برخاست و آیه ۱۲۴ سوره انعام را بلند خواند: «خدا بهتر می‌داند رسالتش را بجا قرار دهد».
--	--